

UDK: 81'373.21(497.5 Jelsa)
Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 28. 1. 2015.

Tanja Brešan Ančić
Odsjek za hrvatski jezik i književnost
Filozofski fakultet
Sveučilište u Splitu
HR – 21000 Split, Sinjska 2
bresant@ffst.hr

STRUKTURA (MIKRO)TOPONIMA OPĆINE JELSA

Sažetak

U radu je prikupljen i analiziran korpus mikrotoponima Općine Jelsa na otoku Hvaru. Istraživanje obuhvaća 870 mikrotoponima prikupljenih tijekom terenskog istraživanja provedenog 2012. te 2015. godine kao i proučavanje katastra i općinskih planova. Mikrotoponimi su analizirani sa strukturnog stajališta, odnosno analizirao se njihov tvorbeni i sintaktički sastav. Na kraju rada donosi se popis obrađenog korpusa. S obzirom na to da su u recentnoj literaturi rijetki tekstovi koji tematiziraju mikrotoponime, svrha je ovoga rada korpusno te analitički ispuniti toponomastičku kartu Hrvatske.

Ključne riječi: mikrotoponimija, Općina Jelsa, tvorbena analiza, sintaktička analiza

1. Uvod

Općina Jelsa smještena je na sjevernim i južnim obalama središnjeg dijela otoka Hvara. Prostire se na 121,2 km² (<http://jelsa.hr/web/index.php/2016-01-29-10-15-05/opcina-jelsa>). Prema popisu iz 2011. godine Općina Jelsa ima 3582 stanovnika¹. Obuhvaća 12 naselja: Gdinj (G), Gromin Dolac (GD), Humac (H), Ivan Dolac (ID), Jelsu (J), Pitve (P), Poljica (PO), Svirče (S), Vrbosku (V), Vrisnik (VR), Zastrazišće (Z) i Zavalu (ZA). Jelsu omeđuju dva najviša otočna vrha, na zapadu *Sv. Nikola*, a na istoku *Hum*. Ovom će se istraživanju pridružiti i mikrotoponimi otoka Šćedra (Š) koji se nalazi nasuprot Zavali.

2. Metodologija

Pri odabiru i određenju mikrotoponima bilo je važno prihvatiti činjenicu da je „izbor toponima određen i jezičnom regijom“ (Šimunović 2005: 139) pa se analiza prvenstveno temelji na terenskom istraživanju provedenom tijekom 2012. i 2015.

¹ Podatci su preuzeti s internetske stranice Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske (http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zup17_1716.html, 26. siječnja 2015.).

godine. Uz to, korišten je i Prostorni plan Općine Jelsa iz 2008. godine te karte s Geoportala, najčešće topografska karta TK25. Za ovo istraživanje posebno su važna imena koja su zabilježena u sjećanju stanovnika², a svjedoče o stalnim promjenama te lokalnim inačicama imena za pojedini mikrotoponim. Svjedočenje stanovnika naselja Općine Jelsa omogućuje i primjenu zabilježenoga na dostupnim kartama. Naime, detaljnim je pregledom karata dostupnih na internetu zamijećeno kako su mnoga imena pogrešno zabilježena te ne odgovaraju stvarnomu stanju, ne samo zbog dijalektalnih značajki regije nego i zbog utjecaja starijih, često austro-ugarskih i jugoslavenskih zabilješki koje obiluju grafijskim i fonološkim rješenjima danas neprihvatljivima, ali počesto i potpuno pogrešnim imenima. Usporedba imena zabilježenih na topografskim kartama s iskazima lokalnoga stanovništva također je mogla potvrditi stabilnost određenog mikrotoponima na nekom području.

3. Mikrotoponimija

Mikrotoponimi su definirani kao imena »manjih prirodnih (livade, šume, oranice, potoci...) i ljudskim djelovanjem nastalih objekata (npr. mostovi, ulice, ceste, dijelovi naselja...)« (Frančić 2003: 374). U novije se vrijeme ova definicija iznova promišlja i redefinira ne bi li se izbjegla moguća dihotomija između termina „manji“ koji se dovodi u odnos s terminom toponim koji označuje nešto „veće“. U definiranju toponima poznatih najčešće samo pripadnicima određene zajednice ili prostora, može nam pomoći opreka *gnotonim/agnotonim*, odnosno *poznato/nepoznato* pa bismo termin mikrotoponim zamijenili terminom *agnotonim* (Skračić 2011) ili *mikroreferent* ako ono što je veliko i malo, dobro poznato ili slabo poznato, doživimo kao *referent* (Skračić 2011). Također, s obzirom na to da se termin mikrotoponim referira na nešto maleno te ga na taj način samo jednoznačno (kvalitativno) definira, »u stručnoj se literaturi rabi i nazivak *anojkonim*« (Šimunović 2009: 265).

U ovome se radu termin mikrotoponim zadržava. Ipak, trebalo bi detaljnije definirati što se točno smatra mikrotoponimom prihvaćajući stajalište kako bi »najtočnije bilo reći da se pridjev *mikro* iz naslova odnosi upravo na mali broj minimalnih zajednica koje se određenim mikrotoponimom služe« (Jurić 2007: 159).

Ovako shvaćeni, mikrotoponimi bi bili »imena s visokim stupnjem deskriptivnosti čiji su referenti uvijek dio najužeg životnog prostora i zanimanja stanovništva« (Jurić 2007: 155) ili »vlastita imena pridružena neživim, nepremjestivim i neobitavanim zemljopisnim objektima« (Šimunović 2009: 265).

Predmet su ovoga rada, dakle, imena često poznata samo pripadnicima određene zajednice ili prostora, tj. imena šuma, livada, polja, rtova, uvala i sličnih lokaliteta pa čak i ona nezabilježena u službenim kartama poput pošta za izlov ribe ili lokalna imena za pojedine lokalitete.

Imena imaju status mikrotoponima tek ako su imena jednoznačno raspoznatljiva s pridruženim zemljopisnim objektima od skupine ljudi (ne manje od sela) i na određenom zemljištu (ne manjem od seoske katastarske općine) (Šimunović 2009: 265). Na njihovu snažnu vezu s apelativom upućuje i činjenica da su vrlo često razumljivi i nelokalnom stanovništvu. Riječ je o najbrojnijoj i najmlađoj toponimijskoj vrsti (Šimunović 2009: 265).

Pri kvalificiranju mikrotoponima treba uzeti u obzir dva osnovna kriterija: 1. da

² U istraživanju je sudjelovalo 15 ispitanika životne dobi od 35 do 94 godine.

su prostorne granice teško odredive, što se u ovom radu i vidi, jer kod mnogih mikrotoponima granica naselja prolazi upravo kroz njih te je teško razlučiti kojem naselju pripadaju, 2. da pripadaju klasi imena najmanje poznatosti³. Upravo se u drugoj kvalifikaciji veza mikrotoponima s apelativom pokazala važnim pomoćnim faktorom u njihovu definiranje i klasificiranje.

4. Jezične značajke govora jelšanske općine

Pri određivanju jezičnih značajki jelšanskih mikrotoponima važno je napomenuti kako se dijalektalne posebnosti najčešće mogu zabilježiti samo u iskazima lokalnoga stanovništva. Takve su dijalektalne karakteristike svakog od naselja jelšanske općine razlogom što su pojedini toponimi različito bilježeni u ovome radu. Naime, iako sva naselja jelšanske općine pripadaju istom, ikavskom šćakavskom tipu južnoćakavskog dijalekta (Lisac 2009a), uočavaju se velike razlike među pojedinim naseljima kod uporabe određenih dijalektalnih fenomena. Tako se, primjerice, u Gdinju mikrotoponim *Crvena zemlja* izgovara kao *Crvěna zemljã*⁴ (G), dok se u Zavali taj mikrotoponim javlja u inačici *Čarnjěna zemjã* (ZA) u kojoj se slogotvorno *r* zamjenjuje sa *ar* te se provodi delateralizacija. Naglasna su obilježja također dobivena iz razgovora s ispitanicima jer na kartama naglasci nisu evidentirani. Naglašavanje se pojedinih mikrotoponima razlikuje od mjesta do mjesta kao i među generacijama, što eventualno ostavlja prostor za neka druga istraživanja. Međugeneracijske razlike pri uporabi naglasaka posebno se uočavaju kod uporabe akuta koji se kod mlađe generacije najčešće zamjenjuje dugosilaznim naglaskom⁵. Kod određenih je mikrotoponima zabilježena i razlika u naglašavanju među susjednim mjestima. Tako se u Gdinju bilježi *Zàračna gláva* (G), a u Zastrazišću *Zorãčna glavã* (Z).

Na analiziranim kartama zadržavaju se samo leksička obilježja lokalnih govora pa se *Věla gomila* (G, PO, V) ne mijenja u *Veliku gomilu*⁶. Jezične posebnosti lokalnih govora, na dostupnim se topografskim kartama i katastarskim planovima, doduše vrlo nedosljedno, čuvaju i na drugim jezičnim razinama. Tako se karakteristični ikavski refleks jata bilježi u mikrotoponimima: *Medvíd bód* (ID, ZA), *Bila plôčã* (H), *Srđnje bãrdo* (S).

Dugo *a* u južnoćakavskom dijalektu (Lisac 2009b) ponegdje prelazi u *o* kao na Hvaru, samo što se takvi primjeri ne bilježe na kartama. Tako ispitanici navode imena poput *Zorãčna glavã* (Z), *Môla zečjã ũvala* (PO), *Pod zogôn* (G), *Môla bônda* (S, Z), dok su ti mikrotoponimi na kartama zabilježeni u oblicima *Zaračna glava*, *Mala zečja uvala*, *Pod zagon* i *Mala banda*. Ukorijenjenost i postojanost dijalektalnih inačica nekih mikrotoponima potvrđuje se i u imenima *Pri vorh* (ZA), *Žejna Glava* (ZA), *Carkvica* (ZA), *Poje* (ZA), koji se u takvom svom toponimijskom liku navode u Službenom glasniku Općine Jelsa (15. listopada 2008., str. 154–155).

Dijalektalni lik mikrotoponima bilježi pojavu popratnog samoglasnika uz suglasnik *r* i to *o* i *a*: *Môrtvi pòrat* (ZA), *Drãžje bãrdo* (P), *Stãrvanjan* (Z) i *Vãrtline* (Z). Odabir

³ Kvalifikacije po kojima se određuje toponim zadao je Ante Jurić u članku „Što je *mikro* u 'mikrotoponimiji' zadarskih otoka“ (Jurić 2007).

⁴ Može se pretpostaviti da se *lj* kod ispitanika javlja zbog sve većeg utjecaja standardnog jezika s obzirom na to da na cijelom otoku *l* prelazi u *j*.

⁵ Tako je primjerice kod mikrotoponima *Ròvan* (S), *Srđnje bãrdo* (S) ili kod pridjeva *Světi* koji se javlja kod većine naselja. Kod starijih se ispitanika na tim mjestima mogao čuti akut.

⁶ Treba ipak napomenuti da to nije slučaj sa svim mikrotoponimima.

popratnog samoglasnika ovisi o naselju kao i pojedinom mikrotoponimu.

Skup *čr*, inače karakterističan za čakavske govore, u govoru je i u pismu sačuvan u mikrotoponimu *Čarnjèna zemjã* (ZA)⁷ te *Vèli* i *Mòli Čãrvanj* (Z).

Delateralizacija je obilježje većine govora Općine Jelsa pa su *Crvena zemlja*, *Donje polje*, *Za dublje* kod izvornih govornika evidentirani kao *Čarnjèna zemjã* (ZA), *Dònje pòje* (Z), *Za dúbje* (S).

Od jezičnih karakteristika može se izdvojiti i pojava šćakavizma, inače svojstvena čakavskim ikavcima pa se *Gráhovišće* (G)/*Grãhovišće* (PO), *Gračišće* (S), *Gvòrdišće* (H) bilježe čak i u množinskim oblicima *Grèbišća* (J), *Igrãlišća* (Š), *Lòvišća* (Š).

Od fonoloških značajki izdvaja se zamjena dočelnog $m > n$ u onim mikrotoponimima koji čuvaju instrumentalne likove poput *Gòrnje kurìlo s lantèrnon* (Š), *Nal spìlon* (Š), *Za crìkvon* (Š).

5. Struktura jelšanskih mikrotoponima

S obzirom na njihovu strukturu zabilježene mikrotoponime možemo podijeliti na jednorječne mikrotoponime u kojima se raslojavaju podskupine mikrotoponima nastalih toponimizacijom apelativa i afiksarno tvorene mikrotoponime te višerječne mikrotoponime koji sadrže nekoliko podskupina određenih s obzirom na njihovu strukturu. Većinom je riječ o imenima slavenskoga podrijetla, iako su mikrotoponimi *Mònte* (GD) i *Štrãda* (G) mletačkoga, odnosno talijanskoga podrijetla.

5.1. Jednorječni mikrotoponimi

Jednorječni mikrotoponimi gotovo bez iznimke imeničkoga su podrijetla, motivirani najčešće apelativom. Osobna su imena motivirajuće sredstvo mikrotoponima kada govore o vlasnicima pojedinih terena ili posjeda. Takvi su primjerice *Bòrbići* (Š), *Bònkovići* (G), *Vrãnićići* (PO), *Zanìnović* (ZA), *Tãtkovići* (G).

Osim imenica, motivirajuće su riječi i pridjevi koji su preostali nakon što je ispao identifikacijski element. Pridjevi koji su kao diferencijski element ostali u mikrotoponimu mogu biti opisni: *Dubòka*⁸ (J), *Jèdra* (G), *Visòka* (G) *Vìtarnja* (J, V, Z), ali i posvojni: *Fra Marìново* (PO), *Fratarskò* (ID), *Rãdičina* (P), *Zèčja* (G), *Maglìčina* (G), *Medvìdina* (G).

Iako je riječ o poimeničnim pridjevima, sklonidba ostaje pridjevska pa se bilježi *Medvìdina* (G)/*u Medvìdinoj*, *Dubòka* (PO)/*u Dubòkoj*. Imenička deklinacija provodi se u primjerima *Fra Marìново*/*Fra Marìnova* (PO) i *Zèčvo*/*Zèčeva* (V).

Većina je jednorječnih mikrotoponima u jednini iako se konverzije poput uporabe plurala povremeno bilježe u primjerima poput *Dòci* (G), *Lãca* (G), *Skãlice* (G), *Plòse* (ID), *Jèže* (Š).

Množinski oblici uobičajeniji su kod mikrotoponima antroponimnog postanja, nastalih sufiksom -ići (*Bònkovići* (G), *Tãtkovići* (G), *Dragići* (J), *Vrãnićići* (PO), *Bòrbići* (Š)) koji najčešće govore o vlasnicima terena, iako se i kod takvih mikrotoponima ponegdje mogu pronaći oblici u jednini: *Rãdonić* (GD), *Ivãnković* (ID), *Mãteljan* (Z), *Zanìnović* (Z).

⁷ Ovaj mikrotoponim javlja se u različitim oblicima kao *Crvèna zemljã* (G), *Čarnjèna zemjã* (ZA), *Čaljène zèmjè* (P).

⁸ U primjerima kao što su *Dubòka* (J) i *Fratarskò* (ID) riječ je o eliptičnim toponimima.

Jednorječni mikrotoponimi većinom su zabilježeni u svom nominativnom liku. Jedino je u primjeru *Bôsića* (PO) riječ o genitivu.

Jednorječne mikrotoponime možemo strukturno klasificirati na apelative u službi mikrotoponima, pridjeve u službi mikrotoponima i mikrotoponime nastale afiksalsnom tvorbom.

5.1.1. Apelativi u službi mikrotoponima

Velik je broj mikrotoponima nastao toponimizacijom apelativa. Takvi mikrotoponimi mogu biti motivirani toponomastičkim nazivima poput: *Bôd* (GD), *Břdo/Bărdo* (P, VR), *Bríg* (PO, Z), *Dôci* (G), *Dolác* (V, H), *Grëben* (G), *Hûm* (P), *Mônte* (GD), *Plăna* (GD), *Plasă/Plôse* (ID), *Pojăne* (S), *Rôt* (ID), *Vărh* (Z), *Vörh* (P, PO, S), ali vrlo često i toponomastičke metafore poput *Glavïca/Glavicë* (S, V, Z), *Păzuha* (ID, ZA), *Sedlô* (Š), *Kotôl* (Z), *Gnizdô* (ZA).

5.1.2. Pridjevi u službi mikrotoponima

Jednorječni mikrotoponimi pridjevskoga su podrijetla nastali kao posljedica ispadanja identifikacijskog elementa, imenice koja je označavala pojedini lokalitet. Usporedbom takvih mikrotoponima s onima imeničkoga podrijetla, može se zaključiti kako je takvih primjera ipak manje. Opisni pridjevi rjeđe motiviraju takve mikrotoponime: *Dubđka* (J, PO), *Visđka* (G) te se češće bilježe posvojni pridjevi: *Fratarskô* (ID), *Rădičina* (P), *Fra Marîново* (PO), *Zěčja* (J), *Medvidina* (G).

5.1.3. Mikrotoponimi nastali afiksalsnom tvorbom

5.1.3.1. sufiksalsna tvorba

Najviše je jednorječnih mikrotoponima nastalo upravo sufiksalsnom tvorbom. Među plodnije imeničke sufikse ubrajaju se:

-ac:

Sufiks -ac nositelj je različitih značenja. Doda li se direktno na imeničku osnovu po modelu O+s⁹ kao u primjerima *Torác* (G), *Kaštîlac* (V), *Humác* (Z), ima deminutivnu funkciju. Ti su mikrotoponimi ujedno motivirani imenima drugih zemljopisnih objekata koji se nalaze u blizini, u ovome slučaju *Tôr* (J), *Kaštîl* (P) i *Hûm* (P). Osim deminucije toponima, sufiks -ac sudjeluje i u deminuciji apelativa (češće toponomastičke metafore) u primjerima *Bočác* (G), *Kučác* (G), *Ratãc*¹⁰ (G).

U mikrotoponimima kao što su *Dragojëvac* (PO), *Karvövác* (Š), *Jasenövac* (Z) i *Zmajînac* (G, GD), *Močävác* (GD), sufiks se dodaje pridjevu nastalom od imenice te se može govoriti i o proširenom sufiksu -(av)ac, -(ev)ac, -(ov)ac, -(in)ac. Tada se model mijenja u O+s+s.

S istim deminutivnim značenjem, ali nešto rjeđe, javlja se i sufiks -iç: *Bočïç* (Š, Z), *Račïç* (J), *Humïç* (Z).

Poput sufiksa -ac i sufiks -ak sudjeluje u tvorbi umanjena u mikrotoponimima *Grábak* (H), *Grëbak* (J), *Viräk* (G), *Răpak* (G),

⁹ O = osnova, s = sufiks

¹⁰ U dvočlanom mikrotoponimu *Marînski ratãc* (G).

-ica/-ice:

Vrlo je plodan sufiks -ica s osnovnom funkcijom deminucije apelativa što se vidi kod mikrotoponima kao što su *Gorića* (J), *Čarkvica* (J), *Lučica* (G), *Glavica* (GD, H) ili *Māslinica* (Š)¹¹. U funkciji posvojnosti javlja se u proširenom sufiksu -(ov)ica/-(ev)ica kao u primjerima *Marinovica* (ID), *Rādoševica* (PO). Posvojnost se iskazuje i sufiksom -čica u primjeru *Petarčica* (Z).

Pluralni oblici nešto su rjeđi: *Skālice* (G), *Glavice* (S, V), *Njivice* (J).

-ina/-ine:

Mikrotoponimi tvoreni sufiksom -ina/-ine često upućuju na razvaline (Šimunović 2005: 88), odnosno predstavljaju lokalitete na kojima se najčešće nalazi ono što se objašnjava u samom korijenu. Takvi su primjerice *Gradina*¹² (J), *Grebine* (P), *Vārtline* (ZA). Sufiks -ina javlja se često i u funkciji tvorbe augmentativa kao u primjerima *Plōčina* (G), *Jarpina* (PO), *Plitvina* (Z).

-išće/-išća:

Postupak singularizacije toponima, potaknut promjenama u razvitku naselja, u novije je vrijeme sve češći, a iako se smatra kako se kod mikrotoponima češće zadržavaju pluralni oblici (Šimunović 2005), analiza pokazuje kako su jednako zastupljeni i singularni i pluralni oblici: *Gumlišće* (G), *Grēbišće* (J), *Križišće/Krišišće* (H), *Lōvišća* (Š), *Igrālišća* (Š), *Sadlišća* (ZA) i *Pepelišća* (J). Sufiksi se češće dodaju imeničkim osnovama i najčešće identificiraju teren s obzirom na ono što sadrži imenička osnova: *Grāhovišće* (G)/*Grāhovišće* (PO), *Grēbišće* (J), *Ripišće* (G).

-jak:

Sufiks -jak najčešće se domeće pridjevskim osnovama kao u primjeru *Kōzjak* (G), *Plōšnjak* (PO) ili, nešto rjeđe, imenskim: *Grābljak* (G).

-je:

Sufiks -je dodaje se imeničkim osnovama s funkcijom tvorbe zbirne imenice: *Grōbje* (P), *Dūbje* (S)¹³, *Māslinje* (PO), *Mīrje* (V), *Krūševje* (VR). S obzirom na to da kod zbirnih imenica sufiks -je ne bi trebalo smatrati isključivo tvorbenim, već i obličnim sredstvom, ove bismo mikrotoponime mogli svrstati i u toponimizirane apelative (Šimunović 2004).

U slabije plodne sufikse ubrajaju se -ik: *Borovik* (P), *Planik* (VR), *Pokarvenik* (Z), -ovo: *Būrko* (J), *Brālkovo* (P), -uja: *Bargūja* (Z), -uša: *Gravanjūša* (Z).

U tvorbi mikrotoponima tvorenih sufiksalsnom tvorbom češće sudjeluju imeničke osnove poput *Dolac* (G, V), *Torac*¹⁴, *Dubac* (Z), *Plāžica* (PO), *Skālica* (Z). Nešto rjeđe bilježimo pridjevske osnove poput *Karvōvac* (Š) i *Plōšnjak* (PO) ili *Dragojēvac* (PO), *Zmajinac* (GD), ako osnovom smatramo posvojni pridjev nastao od imenice.

5.1.3.2. prefiksalna tvorba

Prefiksalne su tvorenice iznimno rijetke jer se u izražavanju prostornog odnosa

11 Neki istraživači smatraju kako se u ovom primjeru deminutivnost gubi (Šimunović 2004).

12 Riječ je o antičkom lokalitetu istočno od Jelse.

13 Kod mikrotoponima *Grōbje* (P) i *Dūbje* (S) došlo je do delateralizacije: *grob + je > groblje > grobje*.

14 *Tor* je kula iz 4. stoljeća pr. Krista koja se nalazi iznad Jelse.

češće koriste prijedložni izrazi. Najzastupljeniji je prefiks pod- koji označava lokalitet koji je u podnožju, odnosno koji je ispod onoga što je naznačeno u osnovi. Tako se mikrotoponimi poput *Pòdlokva* (PO), *Podgòzd* (S) nalaze ispod lokve, odnosno šume. Osim doslovnog značenja, prefiks pod- može značiti i zapad kao u primjeru *Podšćédro* (Š) gdje lokalitet označava zapadni vrh otoka. Istočni vrh naziva se *Vrh Šćédro* (Š). Zabilježen je i prefiks za- u mikrotoponimu *Zašćarbìna* (S), a označava područje iza *Šćarbìne* (G, S).

5.1.3.3. prefiksarno-sufiksalna tvorba

Slabo zastupljenim tipom mikrotoponima možemo smatrati one nastale prefiksarno-sufiksalsnom tvorbom poput *Pogomìlje* (J), *Zobòr(j)e* (P), *Nobùrje* (Z)¹⁵, *Postrònje* (Z), *Zoglòžje* (J). Kod takvih mikrotoponima prefiks pomaže odrediti točan položaj u odnosu na neki drugi geografski termin: *Nobùrje* (<na buri¹⁶), *Zobòr(j)e* (<za borovima), *Postrònje* (<pod stranom).

5.1.3.4. slaganje

Vrlo je malo jednorječnih mikrotoponima koji su nastali od dviju osnova. Slaganjem s pomoću spojnika -o- nastali su mikrotoponimi *Dràgovoda* (S) i to od pridjevske i imeničke osnove te *Samotvòrac* (P) od zamjeničke i imeničke osnove.

5.1.3.5. srastanje

Srastanjem bez spojnika nastao je mikrotoponim *Smòčiguzìca* (Š) s glagolskom osnovom u prvom dijelu te imeničkom u drugom.

5.2. Višerječni mikrotoponimi

Većina zabilježenih višerječnih mikrotoponima ujedno je i dvorječna, bez obzira na to je li jedna od sastavnica punoznačna ili nepunoznačna riječ pa se ovdje razmatraju primjeri sastavljeni od dviju punoznačnih riječi poput *Vèla bònda* (Z), ali i imena sastavljena najčešće od prijedloga i punoznačne riječi poput mikrotoponima *Na Svìrče* (S). Te punoznačne riječi najčešće su imenice ili poimeničeni pridjevi.

Klasifikacija mikrotoponima uključivat će formalni element, odnosno mikrotoponimi će biti analizirani s obzirom na broj sastavnica te vrstu riječi kojoj svaka od sastavnica pripada.

5.2.1. Dvorječni mikrotoponimi

5.2.1.1. opisni pridjev + imenica

Većina je dvorječnih mikrotoponima sastavljena od toponimiji poznate formule pridjev + imenica u kojoj imenica identificira objekt, a pridjev diferencira u odnosu na neki drugi objekt, najčešće označen antonimnim pridjevom. U ulozi determinatora nešto se češće javljaju opisni pridjevi: *Vèla glovà* (Š, Z), *Mòla zokùpica* (J), *Debèli*

¹⁵ Mikrotoponim označava lokalitet koji je na sjevernoj strani (strani 'od bure').

¹⁶ Bura, kako je već prije spomenuto, označava sjevernu stranu svijeta.

bôd (Z), *Dônje Pîtve* (P). Takvi opisni pridjevi, koji najčešće označavaju položaj u prostoru ili kakvu karakteristiku, često dolaze u binarnim likovima, dakle uz *Vêlu Prâpatnu* (J) postoji i *Môla Prâpatna* (J) koja je veličinom manja, dok su *Dônje Pîtve* (P) smještene u podnožju *Gôrnjih Pîtava* (P). Takvi antonimski parovi karakteristični su u toponimiji i oni nose »onomastičku obavijesnost koja se ne mora nužno poklapati s apelativnom (etimološkom) obavijesnošću« (Frančić, Mihaljević 1997 – 1998: 80). Jelšanski mikrotoponimi pak pokazuju kako kod većine mikrotoponima binarna opreka u onomastičkom smislu odgovara i etimološkom. Karakteristika je takvih mikrotoponima da gotovo uvijek dolaze u paru, a zabilježeni su oni koji obilježavaju položaj (*Dônje Pîtve* (P), *Gôrnje Pîtve* (P), *Dônje kurîlo* (Š), *Gôrnje kurîlo* (Š)) i karakteristiku (*Môli Čârvanj* (Z), *Vêli Čârvanj* (Z), *Nôva crîkva* (G), *Stâra crîkva* (G)), a nastali su u svrhu »izbjegavanja homonimnih imena« (Frančić, Mihaljević 1997 – 1998).

Zabilježeni su i mikrotoponimi čiji su determinirajući elementi opisni pridjevi koji označavaju karakteristiku, ali nemaju svoj antonimni parnjak poput *Dûgi dolâc* (G), *Môla zôkupica* (J), *Nôva pòšta* (Š). Može se pretpostaviti kako su u prošlosti neki od njih imali svoje antonimske parnjake, ali su danas iščezli iz uporabe. Takvi mikrotoponimi mogu biti i u množini: *Rôvni dôci* (PO).

Položaj opisnih pridjeva, a tako je i kod posvojnih, uvijek je jasno utvrđen i postojan. Nalazi se ispred imenice te se ne bilježe primjeri u kojima se determinator nalazi iza determinanta. Jak romanski utjecaj na tom području sugerirao je kako će takvih primjera biti mnogo jer je postponirani položaj pridjeva snažno obilježje talijanske sintakse (Šimunković 2009) koja je jako utjecala na čakavsko narječje.

Pridjev *sveti* javlja se u imenima svih vrhova jelšanskoga područja u konstrukciji s imenom sveca pa se bilježe *Svêti Liberôt* (S), *Svêti Mikùla* (S, Z), *Svêti Pètar* (S). Rijetki su primjeri koji su motivirani imenom svete: *Svêta Bôrbara* (Z).

5.2.1.2. posvojni pridjev + imenica

Rjeđe su zastupljeni mikrotoponimi koji u svojoj strukturi sadrže posvojni pridjev. Oni su značenjski najčešće vezani uz vlasnika posjeda ili sveca koji se na tom području štuje: *Rôkov dolâc* (VR), *Bânov dôl* (G), *Mârkova glovà* (G), a nije rijetkost ni da se posvojnost pripiše biljci ili životinji karakterističnoj za podneblje: *Česmînov bôd* (ID), *Golubîncin rôt* (Z) i *Zmajîn gr̃m*¹⁷ (G). Položaj sastavnica unaprijed je zadan te se posvojni pridjev uvijek nalazi ispred imenice.

5.2.1.3. imenica + imenica

U jelšanskoj mikrotoponimiji često se javljaju konstrukcije sastavljene od dviju imenica u jukstapoziciji. Kod takvih je mikrotoponima opća imenica uvijek na drugom mjestu, dok prvu sastavnicu čini ili vlastita imenica, što je puno češće, ili opća imenica: *Sřhoj dolâc* (G), *Bân dolâc* (G), *Aržân dolâc* (G), *Medvid bôd* (ID, ZA), *Jêž dolâc* (ID)¹⁸. Mikrotoponimi sastavljeni od dviju imenica, u kojima je jedna od imenica imenički atribut u genitivu, nisu česti te se imenica u genitivu češće nalazi

¹⁷ Pridjev je nastao od imenice *zmija* < *zmaja*.

¹⁸ Pri sklonidbi važno je napomenuti kako se sklanja samo drugi dio mikrotoponima: N *Sřhoj dolâc* (G), G *Sřhoj dôca* (G). Iznimku može činiti samo *Bân dolâc* (G) koji je jedan ispitanik sklanjao kao *Bânov dolâc* (G) vjerojatno potaknut postojanjem sličnih mikrotoponima u okolici koji sadrže pridjev *banov*.

na prvome mjestu: *Moričã bôd* (GD, H), *Grëbišća glavã* (J). Kod takvih se genitivnih sintagmi često javlja poimeničeni pridjev koji upućuje na vlasnike određenog lokaliteta: *Bôrbinih ôgrada* (ZA), *Kvësićevih ôgrada* (Š), *Lûčinih pòje* (Š) i slično.

Iako su toponimi sastavljeni od dviju imeničkih sastavnica uobičajeniji u liku u kojem je imenički atribut u genitivu, u jelšanskoj mikrotoponimiji gotovo se jednako često javljaju sintagme u kojima su obje sastavnice u nominativu poput *Sřhøj dolãc* (G), *Bojãnić bôd* (ID), *Búdić kûća* (GD), *Bãn dolãc* (G), *Medvíd bôd* (ID, ZA), *Víno pòje* (Z), *Ôgrada bríg*¹⁹ (Z).

5.2.1.4. prijedlog + imenica

Prijedložni izrazi sastavljeni od prijedloga i imenice često se bilježe u toponomastici jer se prijedlogom najčešće označava prostorna određenost u odnosu na imenicu. Prostorna određenost mikrotoponima može se postići i prefiksanim i prefiksalo-sufiksanim izvedenicama, ali kako je njihov broj vrlo malen, pretpostavilo se da će broj prijedložnih izraza biti nešto veći. Tako se bilježe prostori ispod onog označenog imenicom poput

Pod zogôn (G), *Pod gomíla*²⁰ (ID, PO, S), *Pod gôrje* (VR), *Pod mëju* (Š) (ili iznad: *Nad dubãc* (Z), *Nad jãmu* (Š)). Prijedložni izraz može označavati prostor koji se nalazi iza lokaliteta označenog apelativom: *Zã lôzu* (Z), *Za dúbje* (S). Smjer se najčešće izražava prijedlozima *na* i *u*: *Nã vôdu* (V), *Na Svírče* (S), *U Pocêje* (G), *U Planík* (VR).

U standardnom jeziku u prijedložnom izrazu s prijedlogom *pod* češće se koristi instrumental ako označava položaj. Jelšanska mikrotoponimija čuva takve instrumentalne prijedložne izraze pa se bilježe *Pod críkvon* (Z), *Pod lðkvon* (Š), ali se ipak češće mogu pronaći prijedlozi koji uza se čuvaju akuzativ: *Pod konðbu* (GD), *Pod lebrã* (PO), *Pod Humãc* (Z). Akuzativ se javlja i uz druge prijedloge: *Nad jãmu* (Š), *Za dúbje* (S).

5.2.1.5. pridjev + pridjev

U sintagmama s dvama pridjevima, iako su one vrlo rijetke, češće se javljaju dva opisna pridjeva kao *Vëla dubòka* (G) ili *Mõla dubòka* (G), dok se samo u jednom primjeru potvrđuje sintagma sastavljena od posvojnog i opisnog pridjeva: *Medvídina vëla* (Z).

5.2.2. Trorječni i četverorječni mikrotoponimi

Pri analizi mikrotoponima koji su sastavljeni od triju ili više sastavnica, važno je napomenuti kako u popisu pridodanom radu mikrotoponimi nisu zapisani onako kako se bilježe u evidentiranim kartama. To znači da većina, primjerice, uvala u svojem imenu sadrže apelativ „uvala“ pa bilježimo *vãla Mõla Rãsohatica* (Š), *vãla Mõli grëbak* (Š). Strukturna analiza mikrotoponima, uzimajući u obzir samo njihov zapis, dovela bi do zasićenja višerječnim mikrotoponimima jer bi se u analogiji s navedenim primjerima mogli bilježiti i *řt gôrjne kurílo* (Š), *vřh Svëti Ánte* (P) i slično.

¹⁹ U ovom slučaju nije riječ o ulozu imeničkoga atributa već se po konfiguraciji terena, kao i iskazima ispitnika, može pretpostaviti kako ovaj mikrotoponim u sebi čuva prijedložni izraz *Ograda na brigu* koja je sažimanjem prešla u sintagmu *Ograda brig*.

²⁰ Mikrotoponim se javlja i u jednini: *Pod gomílu*.

Iskaz ispitanika pokazao je kako se u govoru ispuštaju apelativi koji definiraju određeni lokalitet te se zadržavaju samo one strukture koje ga direktno imenuju ili diferenciraju od drugih imenom sličnih lokaliteta. Uzevši to u obzir, lokalitete poput navedene *våle Mõla Råsohatica* (Š) ili *våle Mõli grëbak* (Š) treba promatrati kao sintagme sastavljene samo od pridjeva i imenice. Takav princip ne treba slijediti ako je apelativ dio imena koji se koristi i u govoru, a takvi su *Rõmanova špìlja* (VR) ili *Mõla zečjà ùvala* (PO). Ispuštanjem apelativa mikrotoponim bi ostao okrnjen te bi izgubio svoju ulogu imenovanja.

5.2.2.1. imenica + prijedlog + imenica

Mikrotoponimi sastavljeni od dviju imenica razdvojenih prijedlogom, pod jakim su utjecajem talijanske sintakse te sadrže dvije vrste imenica. U primjerima poput *Glavica od Plonë* (H), *Lõkve na Plõni* (GD), *Pũnta od Råsohaticë* (Š), *Pũnta od Måslinice* (Š), *Žalcë u Tufëri* (Š), *Plõča od Podõnka* (Š), riječ je o apelativima koji imenuju tip lokaliteta te toponim u odnosu na koji se određuje položaj mikrotoponima. Apelativ je prva sastavnica višestrukog mikrotoponima i u primjerima poput *Plõče od bõrih* (Š), *Pũnta ol križã* (Š), samo što prijedlog ne određuje položaj u odnosu na toponim već drugi apelativ.

Ako je mikrotoponim sastavljen od imenice, prijedloga i toponomastičke sintagme poput *Bočič u Vëlon Råsohaticë* (Š), *Bočič od tulitõnega bõka* (Š), *Råpa na Krivon pũnti* (Š), onda se uvijek tvori u odnosu na već poznati mikrotoponim.

5.2.2.2. imenica + toponomastička sintagma

Imenica i toponomastička sintagma vrlo rijetko tvore mikrotoponim. Zabilježeni su samo primjeri: *Pũnta Smokõvega dõca* (Š) i *Rõt Vëlega Stårvnja* (Z).

5.2.2.3. pridjev + toponomastička sintagma

Mikrotoponimi sastavljeni od pridjeva i toponomastičke sintagme javljaju se u dvama oblicima. Češće se javljaju imena sastavljena od dvaju pridjeva (opisna ili posvojna) i imenice poput primjera *Mõli Smõkov dolãc* (Š), *Vëli Smõkov dolãc* (Š), *Mõla zečjà ùvala* (PO), *Vëla zečjà ùvala* (PO).

Samo se jednom, iznimno, javlja mikrotoponim sastavljen od pridjeva i dviju imenica: *Mõla njiva Čårvanj* (Z).

5.2.2.4. prijedlog + toponomastička sintagma

Ovaj se vid mikrotoponima javlja samo jednom u primjeru: *Pod Nõvu lõkvu* (Š).

5.2.2.5. toponomastička sintagma + prijedlog + imenica

Mikrotoponim sastavljen od toponomastičke sintagme, prijedloga i imenice zabilježen je samo jedanput, što sugerira kako ovakve strukture ipak nisu uobičajene. Mikrotoponim *Gõrnje kurìlo s lantërnõn* (Š) označava ribarsku poštu te se ne bilježi ni u kakvim kartama, već samo u svjedočenju ispitanika. S obzirom na to da je broj ispitanika koji su se bavili ribarstvom starije dobi i nešto manji, može se pretpostaviti

kako bi ovakvih mikrotoponima moglo biti i više, ali ih mlađi ispitanici ne poznaju.

6. Zaključak

U radu je prikupljen i analiziran korpus mikrotoponima 12 naselja koja pripadaju Općini Jelsa na otoku Hvaru. Mikrotoponimija nekog područja podložnija je promjenama nego toponimija jer je riječ o imenima koja imenuju manje lokalitete poznate najčešće samo lokalnom stanovništvu. Svjedoci smo kako se iz uporabe sve više gube dijalektalna obilježja pojedinih imena, a u kontaktu sa stanovništvom proučavanoga područja uočeno je kako se stvaraju nova, često i sažetija imena koja su nastala iz čovjekove potrebe za komunikacijom, sastajanjem, lakšim kontaktom i druženjem. Pojedina imena ovise o 'prestižu' pojedine generacije ili određenom tehničkom napretku pa je, primjerice, izgradnja tunela koji je spojio južnu i sjevernu stranu otoka Hvara mlađoj generaciji donio mikrotoponim *Kod bõra*, koji kod starije generacije nije bio u uporabi jer još uvijek nije postojalo sjecište dviju cesta, stare i nove.

Strukturna analiza mikrotoponima jelšanskoga područja pokazala je kako su od jednočlanih mikrotoponima najzastupljeniji oni nastali sufiksalsnom tvorbom imena motiviranih imenicom, dok nešto rjeđe u takvoj tvorbi sudjeluju pridjevi. Glagolske osnove u afiksalsnim tvorenicama sudjeluju vrlo rijetko. Višečlani mikrotoponimi najčešće su dvočlani te se sastoje od pridjeva i imenice te prijedložnih izraza. Takav je rezultat očekivan jer upravo pridjevske sintagme najbolje definiraju i diferenciraju određeni lokalitet, dok ga prijedložni izrazi lociraju u prostoru. Mikrotoponimi sastavljeni od više od dviju sastavnica nešto su rjeđi te se većinom javljaju samo u iskazima ispitanika.

Popisivanje i istraživanje mikrotoponima danas su, možda više nego ikada, nasušno potrebni. Iseljavanje stanovništva, utjecaj standardnoga jezika, kao i zapostavljanje zanimanja poput ribarstva ili vinogradarstva, utječu na sve slabije korištenje mikrotoponimima. Osim toga, karte koje su danas zahvaljujući internetu dostupne svima, sadrže pregršt pogrešno zabilježenih mikrotoponima. Taj se problem s obzirom na učestalost govorne i pisane uporabe, kao i zbog većeg broja ljudi koji se njima koriste, ne javlja u toponimiji. Međutim, s obzirom na vrlo uzak krug ljudi koji se mikrotoponimima koriste, potrebno je usmjeriti veću pozornost na njihovo ispravno bilježenje i korištenje.

7. Popis mikrotoponima jelšanske općine

Popis se sastoji od 870 mikrotoponima prikupljenih tijekom istraživanja provedenih 2012. i 2015. godine. Mikrotoponimi su navedeni abecednim redom za svako od naselja kojem pripadaju radi bolje preglednosti. Eventualne zamjerke ovako koncipiranom popisu mogu se pronaći u pomnijoj analizi pripadnosti pojedinog mikrotoponima određenom naselju s obzirom na to da se mnogi mikrotoponimi ponavljaju, ali i prelaze granice svakoga naselja, što i jest jedno od mikrotoponimskih značajki kako je već spomenuto.

Najveći su problem u sastavljanju ovoga popisa predstavljali pogrešno zapisani mikroponimi na topografskim kartama. Kod nekih je bilo jasno da je riječ o pogrešnom zapisu poput mikrotoponima *Carquica* jer se u apelativu zasigurno ne

bi koristio strani grafem q^{21} , dok je za većinu ipak bilo potrebno usporediti korpus imena iz analiziranih karata s iskazima ispitanika.

U popisu mikrotoponima apelativi koji određuju vrstu lokaliteta poput *uvala*, *rt*, *vrh* i drugi, najčešće nisu bilježeni, odnosno ako je na kartama upisano *Uvala Vela Pakomina*, zapisano je samo *Vela Pakomina* u skladu s iskazima ispitanika. To nije slučaj kod onih mikrotoponima u kojima apelativ razlikuje dva lokaliteta kao u primjeru *Čārkvica* (J) i *Vāla čārkvica* (ID).

Iako je većina mikrotoponima zabilježenih u analiziranim kartama svoju potvrdu našla i tijekom terenskog istraživanja među ispitanicima, ostao je nezanemariv broj mikrotoponima koje ispitanici nisu prepoznali. Neki od njih su vjerojatno iščezli iz svakodnevne uporabe, neki pripadaju svakodnevici starije generacije, a neki su potpuno pogrešno zabilježeni. Dijalektalne osobine pojedinog mikrotoponima također su prihvaćene. Prvi je mikrotoponim u popisu uvijek onaj koji je zabilježen u kontaktu s ispitanicima, dok je mikrotoponim u zgradama onaj evidentiran na kartama. Bilo je važno zabilježiti obje inačice jer su ponegdje potpuno različite.

21 Strani grafem koji nije dio neke druge grafije poput talijanske, pa je bio dijelom drugačijeg jezičnog ustroja, uočava se samo u mikrotoponimu *Uvala Loyina* zapisanom u jednom od spisa iz 15. stoljeća te se »odnosi na obitelj Loyin iz grada Hvara« (Duboković 2001: 512).

1. Gdinj

Aržân dolac (Ergen
dolac)
Bân
Bânov dôl
Bân dolac
Bânov dvôr
Bočac
Bônkovići
Břdo
Bûrnji dvôr
Crvèna zemjâ
Dražjâ
Dôci
Dolac
Dônja Râca
Dônji dvôr
Dûgi dolac
Jêdra
Gâj
Glâve Glînje
Gôrnja Râca
Grâhovišće
Grâbljak
Grèben
Gumlišće
Kântarina
Krâjeva spîla
Kučac
Kòzjak
Krîvi dolac
Krîžni bâd
Krîžna lučica
Krîžna pûnta
Krîžni râd
Lâca
Lèčevišće
Líkova glavà
Lazânja pazuha
Lučica

Metvenjâk
Marînski rôd
Marînski ratàc
Marînja pazuha
Marînje pogônje
Mârkova glavà
Medvidina
Mihânja pàsika
Močâ
Močâvac
Močivnica
Môla dubòka
Môla lučica
Mûrava/ Moráva
Nôva crîkva
Osovišće
Pâkomina
Plâna
Plasà/ Plasâ
Plòčina
Pobîj
Pod gomîla
Pod resniću
Pod zogôn
Pûhova spîla
Râca
Račèni bôd
Râpak
Rapèna pûnta
Râšelka
Remit
Rîpišće
Sřhoj dolac
Skâlice
Skozânje
Skozânjski bôd
Smřka
Stânja
Stâra crîkva

Stâri pøžar
Svêti Jûraj
Šâhićeva stronâ
Ščarbîna
Štrâda
Tâlkovići/ Tâtkovići
Tetiškova
Tîha vâla
Tîški bôd
Torac
Tvřdi dolac
Tvřdna pazuha
U Pocêje
U Kozjû/ Kozja uvala
Vèla Lučica
Vèla dubòka
Vèla gomîla
Vèla Pâkomina
Vèli dolac
Vèli Kučac
Vèli kûs
Veprînova glavîca/ glava
Virâk
Visòka
Vrvòlići
Za strâžnicu
Zâraće
Zmajîn gřm
Zvânčice

2. Gromin Dolac

Bôd (Bad)
Búdić kùća
Dônji bôd
Glavîca
Gnjîla ùvala
Gullšina
Lòkve na Plôni

Močavac
Mônte
Moričà bôd
Nàd Paladînsku
Paladînska
Palârja
Paklîna
Plâna
Pêrna
Pod konðbu
Râdoniç
Šklâte
Tisno
Vôrh
Zmajînac
Zmiški dolàc

3. Humac

Borlôg
Bîla plôča
Cicînova glavîca
Dolàc
Glavîca
Glavîca od Plonë
Grâbak
Grâbci
Grôpçeva spîla
Gvôrdišće
Krišîšće
Mâhin dolàc
Močavac
Moričà bôd
Moričà vâla
Pâklinica
Pêrna
Pod Planù
Prâpotna
Salôtin dolàc

Stinîski dolàc
Srîdnji rôt
Šehânov dolàc
Tabakûša
Vêla Pêrna
Viràk

4. Ivan Dolac

Bojâniç bôd
B.D.od Pòmpeja
Çesmînov bôd
Dônja plôsa
Dûh
Fratarskô
Ivánkoviç
Jêž dolàc
Marînovica
Medvíd bôd
Nà rôt
Na vôrh
Pâklina
Pâzuha
Plôse
Pod gomîla
Pod nožîca
Rôt (Rat)
Ròmanova spîla/ Šûpja
stinâ
Ûvala Cârkvica
Tojâ (Taja)
Vlâhovo
Câriç dolàc
Zakûpica

5. Jelsa

Bôrça
Bûrkovo
Cârkvica

Crnîca
Drâgiçi
Gâlišnjok
Gojdànja
Gorîca
Grèbak
Grâbci
Gradîna
Grèbišća
Grèbišća glovâ
Hùljevan
Jelenîk
Klòkun
Krešîšće
Dubòka
Môla Stinîva
Môla Prâpatna
Môla zokûpica
Mína
Njîvice
Ôrmanice špîlja
Paladînska
Paljènica
Pepelîšća
Plôna
Pod lebrâ
Pod spîle
Pogomîlje
Potôrje
Prâpatna
Prašînjak/Prašînjak
Raçîc
Rîpišna
Rîpišne plòče
Rt Makârac
Sêlca
Stônçin dolàc
Û dôle
Vâla cîrkvica

Tat̃nje	Dõnje P̃tve	Õstarvice
Tõr	Drãžje bãrdo	Pel̃nje
Vãrdiŝće	Gnizdõ	Periće selõ
Vëla Prãpatna	Gom̃la	Petrõčevih dolãc
Ṽr	Gor̃ca	Petrõva
Ṽtarnja	Gõrnje P̃tve	P̃nãa
Võrh	Gõzd	P̃iske
Vrisnã	Greb̃ne	Piŝćènik
Zagradãće	Grõbje	Plañk
Za rõt	Huj̃ca dolãc	Plõca
Zoglõžje	Húm	Podrãdiãina
Zečjõ	Jãbuçje	Pod õgradu
Zenãiŝca	Jũri dolãc	Pod Rãdoniãih kũcu
	Kaŝt̃l	Põdgrade
	Klõkun	Pol Bãrdo
6. Pitve	Kokićevih dolãc	Põl boron
Bãbin dolãc	Koŝãrica	Pol gom̃lu
Balõte	Kraj Kãlobera	Pol Gor̃con
Bãrdo	Križiŝće	Põl grebe
Bilãje	Krũćica	Pol gust̃rnu
B̃ile gr̃ižice	Kũk	Pol kõmik
Bojãniã dolãc	Kũluk	Pol Plañk
Bõnda	Kũtlova	Pol skũlu
Bõñi kũk	Kvësićevih dolãc	Pol sp̃lon
Boroṽk	Lãzi	Pol svëti Rõk
Brãlkovo	Loziće	Põljenica
Br̃iŝko	Mãrtinica	Povar kũc
Brõnjeva	Mõça	Prãpatni dolãc
Bujãsovo	Mõla P̃nãa	Pr̃iko
Bũlkovo	Mõla sp̃la	Pril cr̃ikvon
Cãrev dolãc	Morãva	Raãić
Car̃kõvni dolãc	Morãvica	Rãdiãina
Čëkove	Nõve P̃tve	Rasõhe
Čepõnj	Nj̃iva	Ratãc
Čëtin dolãc	Nj̃ivice	Ravñic
Čaljëne zëmje	Õgrada	Rõt
Čarñice	Õgrade	Rõvan
Debelãc	Õgradice	Sãjeŝćine
D̃idov m̃r	Ogrãnak	Salbũn

Samotvòrac	Zrín kùk	Šišnjeva
Selà		Vartěj
Sìpičin dolàc		Vèla gomìla
Skìnišće	7. Poljica	Vèla zečjàùvala
Slìvica	Babolòine	Vràničìci
Srakîn	Brîg	Vòrh
Srídna gorìca	Borjè	Vùkovo
Stòra bònda	Bòsića	Zàbore
Stòre Pìtve	Dràčinjak	Zàli ròt
Stronà	Dragojèvac	Zèčja
Stranìca	Dubòka	Zoglòžje
Sutìska	Fra Marìново	Zmarìkovac
Svèti Ànte	Garčìnov ròt	
Svèti Jàkov	Gràhovišće	
Šibèrija	Gravanjùša	8. Svirče
Tamnì ratàc	Grèbjica	Bìli Ràtac
Tarjùn	Jarpìna	Borovìk
Tatìnja	Kòrje	Bùhota
Tatìnja glavà	Krùčica	Càrev dolàc
Tìšin dolàc	Lòzovica	Dragòvoda
Vàrtli	Maglìčina	Dràčev dolàc
Večerìnja	Màslinje	Dùbje
Vèla spìla	Mòla zečjàùvala	Dubòka
Vèlo vojàlo	Močàvac	Glavìce
Vločàla	Partèl	Gračìšće
Vìr	Parvòn dolàc	Za Zmajùšu
Vìtarni mlìn	Palìčevica	Jàgodni dól
Vròta	Plàžica	Košùj dolàc
Vròtnik	Plòšnjak	Krùšvice
Vùkov lòz	Pod gomìla	Kučetìn dolàc
Vòrh	Pod lebrà	Mòla bònda
Za crìkvu	Pod Močàvac	Mòla Poicà
Za Katìčevih kùću	Pòdlokva	Mòla Šcàrbìna
Za pàsje bårdo	Pridìnj	Na čornjà
Za Stranìcon	Ràdoševica	Na Svìrče
Za svèti Ròk	Ròvni dòci	Nìnderaž dolàc
Zabårdo	Skalica	Òštra glavà
Zadàk	Stinìnski dolàc	Pèča
Zobòrje	Širòki ròt	Pod gomìla

Podgôzd	Gôrma	Nad Râke
Pojâne	Gôrnje kurïlo	Nal Pôrat
Râdjén dolâc	Gôrnje kurïlo s lantêrnon	Nal spïlon
Ribola	Graharûša	Nôva lõkva
Rôvan	Igrâlišća	Nôva pôšta
Srîdnje bârdo	Japnjènica/Japljènica/	Njîva
Stariôn dolâc	Japjènica	Ògrada defôra
Stranïca	Jelenïk	Opârena glavïca/ Parïnja
Svêti Liberôt	Jêže	glavïca/ Pârna glavïca
Svêti Mikùla	Jugoslâvija	Paklèni bočïcí
Svêti Pêtar	Junâc	Pêrna
Tarjôke	Kadûnje gomïle	Pêrnov bôd
Vïtonjica	Kârkavac	Plôca ol Podônka
Vôrh	Karvôvâc	Plôce
Za dûbje/Za dublje	Kećina	Plôce ol bôrih
Zaščarbîna	Kosmâti bôk	Pod japjènicu
Žminâž dolâc	Kotïlo	Pod lõkvon
	Krîva pûnta	Pod mèju
	Krîžna pûnta/ Pûnta ol	Pod Nôvu lõkvu
	križâ	Pod râpu
	Kvèsićevih ògrada	Podânak
	Lantêrna	Podščèdro
	Lòkva	Pol gûvno
	Lokvîška pûnta	Pol spïlu
	Lòvišća	Pòl Stan
	Lûćinîh pòje	Pôrat
	Mâslinica	Porterûša
	Môla glovâ	Povar lõkve
	Môla Pêrna	Pribèc bôd
	Môla Pribèćica	Pûnta ol križâ/ Krîžna
	Môla râsohatica	pûnta
	Môle Râke	Pûnta ol Mâslinice
	Môle stôre stône	Pûnta od râsohatice
	Môli borïcí	Pûnta ol Smokòvega dôca
	Môli grebâk	Račïc
	Môli smokòv dolâc	Râke
	Môlo pòje	Râpa na Krïvon pûnti
	Môrkov bočâc	Rïbarski bôk
	Môster/Môstir	Sardêlna pôšta
	Nad jâmu	Sedlò
9. Šćedro		
Antïćevîh ògrada		
Belètine gomïle		
Bičâc		
Bočïc		
Bočïc od Tulitônega bôka		
Bočïc od Zoglòva		
Bočïc u Pribèc bodù		
Bočïc u Vèlon râsohatici		
Bôrbić		
Boròva lučïca		
Borùja		
Budïc bôd/ Budîž bôd		
Bukvèni kômik		
Dòbra njîva		
Dolâc pol kùcon		
Dônje kurïlo		
Drùžbena päsika		
Dubòški potòk		
Dùga pazuha		

Smòčiguziča		Krùševje
Smokòv bòd		Pardejùša
Smokòv dolàc	10. Vrboska	Pečà
Splìnski bòd	Dolàc	Planìk
Splìnski dolàc	Glavìce	Pod gòrje
Sridà (Mostič)	Jābučje	Pod Račìc
Stòn	Jùgo	Pod Rubinić
Stōra pāsika	Kāmenjova	Pòd vodu
Studèni bočić	Kaštìlac	Û gozd
Širòki bòk	L. Vrboska	U Planìk
Šotòvi bòk	Lûčina vala	U Zamirè
Šumotovica	Māslnica	Rasòke
Tankò pùnta	Mòla Blāca	Ròkov dolàc
Trèsa	Milnà	Ròmanova špìlja
Tufèra	Mìrje	Strmen dolàc
Tulitòni bòk	Nā vòdu	Tarjokè
Ûleni bočić	Òbale	Vrònje bārdò
Varhòvak	Palìnica	
Vārtal na Stònù	Pasìka	
Vèla glovā	Rt Kríž	12. Zastrazišće
Vèla gòrma	Rāpa	Badnjèna vāla
Vèla pèrna	Solìne	Bilòtina
Vèla pribèćica	Stròne/ Nā stròne	Blèine
Vèla rāsohatica	Tatìnja	Bargùja
Vèle stòre stòne	Vèla Gomìla	Bočić
Vèli borìci	Vìtarnja	Brìg
Vèli grebāk	Zàvala	Cārkvica
Vèli pòrat	Zêčevo	Čārvanj
Vèli smokòv dolàc		Čādica
Vèlo pòje		Debèli bòd
Vřh Šćèdro		Dònje pòje
Za Budìc bòd	11. Vrisnik	Dragojèvac
Za crìkvon	Bārdò	Dubàc
Za kríž	Bojānić dolàc	Dùga Pāzuha
Za kùcon	Kāraj dolàc	Dùž
Za Podānak	Čebarjòn/ Čebarjòn	Gābretova dùž
Zelenìkova glovā	Čornjā	Gazàrova ògrada
Zòglòv	Dobròni dolàc	Glavìca
Žalcè u Tufèri	Humòtić	Glavìćica

Glozàk	Njìve	Vèli bōk
Gnjìla	Ògrada brìg	Vèla bōnda
Golubínka	Ògrade	Vèla glovà
Golubînčin rôt	Ogrōða	Vèli pridìl
Gozdìnov dolàc	Òštra glavìca	Vèli Pokarvenìk
Gravanjùša	Pasanjùša	Vèla Stinìva
Grùdac	Pèca	Vèli Čàrvanj
Humàc	Pìriška glovà	Veli Pokrvenik
Humìc	Plitvìna	Vèli Stàrvanj
Igràlišća	Plòšnjak	Vìno pòje
Jasenòvac	Pod Humàc	Vìtarnja
Kalìna	Pod crìkvon	Volènji lòz
Harnjekùša	Postrònje	Vratìnja Pàklina
Klāčine	Pokarvenìk	Zà lòzu
Kjúšna	Pòje	Zabòja
Kòbi dolàc	Pri vórh	Zanìnovìc
Kopačìne	Prìkora	Zàračna gláva/ Zoràčna glovà
Kotòl	Prisìnjak	Zlačìna
Krìžna lučìca	Rádonjac	Zòvetov dolaàc
Krìžni rôt	Ràsohatica	Žèn dolàc
Krùšćica	Ròvni lòz	Žèna glovà/ Žejna Glava
Krùševa	Rôt Vèlega Stàrvnja	
Krùšvice	Répavac	
Lećèvac	Skālica/Skalice	
Jubínka	Salòtić rôt	13. Zavala
Māslinje	Smričèvica	Antìcevih dolàc
Mōla bōnda	Sìnjava	Bašcòn bōd
Milnō	Stānjimir	Bašcòn dolàc
Mōli Čàrvanj	Stàrvanj	Bātoševih ògrada
Mōli dolàc	Svèti Mihovìl	Bìle grìžice
Mōla njìva Čàrvanj	Svèti Mikùla	Bojānić dolàc
Mōli Rádonjac	Svèta Bòrbara	Bòlat
Mäteljan	Vàla dubàc	Bòrbinih bōd
Medvìdina vèla	Tankí bōd	Bòrbinih dolàc
Mòča	Tamnò spìla	Bòrbinih ògrada
Nad Bórču	Tègi	Brìžine
Nad Sìnjavu	Tetìkovac	Čaratònovih ògrada
Nad dubàc	Vàrh	Čarnjejàk
Nobùrje	Vàrtline	Čarnjèna zemjà
		Čarnjèno

Dubokòvića bòd	Ōštra glavà	Vèla pāzuha
Galĭja	Pāklena	Vèli dvør
Garbĭna	Pāzuha	Vèli trĭšćenik
Gnjĭla	Petarč bòd	Viráč dolàc
Gnĭzdò	Petarčĭca	Vèlo žolò
Golubĭnka	Petròvac (Gòrma)	Vlòkà
Gòrma	Pišćenik	Vørh
Gòrnje Piske	Plāža	Vròn bòd
Gozdenùša	Plosà	Vròn dolàc
Hujèva spĭla	Počivàla	Vròna pūnta
Jāma	Pod Jāmu	Vròne stĭne
Jarpĭna	Pod Mòli trĭšćenik	Zacà
Jũgo	Pol bìskupa	Zavĭtnji ròt
Jũri dolàc	Pol galĭju	Zogòn
Jutáč dolàc	Pol glavĭcu	Žutĭca
Jutáč lôz	Pol lòkvon	
Kantũn žolà	Pòl pole	
Kolàc	Pol svēti Antònij	
Kontèja	Pol šātor	
Kopĭlica	Pol Skrivanjũšu	
Koromāšna pūnta	Pòl Vran dolàc	
Koromāšni potòk	Pòle	
Krĭž	Polgolubĭnka	
Krĭžna pūnta	Porhũn	
Kũlinovac	Potòk	
Lòkva	Pūnta ol Gnjĭle	
Lòkvica	Pūnta ol Gòrme	
Magazĭn	Pūnta ol križà	
Mārtinica	Pūnta ol Vlakē	
Medví bòd (Medvid bad)	Sadĭšća	
Mĭrke	Skālice	
Mòla pāzuha	Skrivanjũša	
Mòli bòd	Smokòv dolàc	
Mòli dolàc	Stirālo	
Mòli trĭšćenik	Stronà	
Mòrtvi pòrat	Skrivanjũša	
Nāl polu	Tabākovih dolàc	
Nozdròn	Trèpec dolàc	
Opaljènica	Tũsto čelò	

Literatura

- Barbić, A. (2011). *Rječnik Pitava i Zavale*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Buble, S., Gamulin, A., Gjeldum, D. K. Izvod iz konzervatorskog elaborata – podloge za urbanistički plan uređenja naselja Humac. Konzervatorski odjel u Splitu. 2011. URL: http://www.dragodid.org/materijali/HUMAC_2006.pdf
- Čilaš Šimpraga, A. (2013). Toponimija miljevačkih sela Kaočina i Ključa. *Folia onomastica croatica*, 22, 1–35.
- Duboković Nadalini, N. (2001). *Odabrani radovi*. Split: Književni krug.
- Frančić, A., Mihaljević, M. (1997 - 1998). Antonimija u hrvatskoj ojkonimiji. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 1, 77–102.
- Frančić, A. (2003). Rečka mikrotoponimija. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 1, 373–389.
- Jurić, A. (2005). Suvremena čiovska toponimija. *Čakavska rič*, 33 (1–2), 145–212.
- Jurić, A. (2007). Što je *mikro* u „mikrotoponimiji“ zadarskih otoka?. U Vanda Babić i Zdenka Matek Šmit (ur.), *Zbornik radova sa znanstvenog skupa Zadarski filološki dani* (str. 153–160). Zadar: Sveučilište u Zadru.
- Lisac, J. (2009a). Južnočakavski dijalekt i njegov leksik. *Croatica et Slavica Iadertina*, 5, 79–85.
- Lisac, J. (2009b). *Hrvatska dijalektologija 2*. Zagreb: Golden marketing, Tehnička knjiga.
- Lozić Knezović, K., Sočo, A. (2011). Toponimija mjesta Stomorska na otoku Šolti. *Radovi Filozofskog fakulteta u Splitu*, 4, 255–270.
- Marasović Alujević, M., Luketin Alfirević, A. (2009). Toponimi di Toreola isola dei ricoveri nell'Adriatico. *Adriatico/ Jadran, Rivista di cultura tra due sponde*, 1–2, 41–56.
- Marasović Alujević, M., Lozić Knezović, K. (2011). Obalni toponimi otoka Šolte. *Croatian studies Review*, 7 (1–2), 389–443.
- Marasović Alujević, M., Lozić Knezović, K. (2014). *Toponimija otoka Šolte*. Split: Filozofski fakultet u Splitu.
- Skok, P. (1950). *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim dotocima*. Zagreb: JAZU.
- Skok, P. (1971–1974). *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: JAZU.
- Skračić, V. (1996). *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka*. Split: Književni krug.
- Skračić, V. (2011). *Toponomastička početnica. Osnovni pojmovi i metoda terenskih istraživanja*. Zadar: Sveučilište u Zadru.
- Skračić, V. (2013). Korpus i prezentacija korpusa suvremenih toponima. U: Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija kornatskog otočja*. Zadar: Centar za onomastička istraživanja, Sveučilište u Zadru.
- Šimunković, Lj. (2009). *Hrvatsko-talijanski jezični dodiri u Dalmaciji*. Split: Dante Alighieri.
- Šimunović, P. (2004). *Bračka toponimija*. Zagreb: Golden marketing, Tehnička knjiga.
- Šimunović, P. (2005). *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*. Zagreb: Golden marketing, Tehnička knjiga.
- Šimunović, P. (2009). *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing, Tehnička knjiga.
- Vinja, V. (1987). Etimološki prilozi čakavskoj aloglotiji III. *Čakavska rič*, 15 (1), 3–41.

Vinja, V. (1998). *Jadranske etimologije*. Zagreb: HAZU, Školska knjiga.

Internetski izvori

Prostorni plan uređenja Općine Jelsa (2008). Zagreb: Jurcon Projekt.

Službeni glasnik Općine Jelsa (15. listopada 2008.) <http://geoportal.dgu.hr/>

Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (26. siječnja 2015.) http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zup17_1716.html

Općina Jelsa (29. siječnja 2016.) <http://jelsa.hr/web/index.php/2016-01-29-10-15-05/opcina-jelsa>

STRUCTURE OF MICROTOPYNYMS OF THE MUNICIPALITY OF JELSA

Abstract

The author of this paper has collected and analyzed the corpus of microtoponyms in the Municipality of Jelsa on the island of Hvar. The corpus of 870 microtoponyms is the result of the field research conducted during 2012 and 2013 as well as of the examination of cadastral and municipal maps. These microtoponyms have been analyzed structurally concerning their formative patterns and syntactic content. At the end of the paper, the list of the analyzed corpus of microtoponyms is presented. Given the fact that recent papers dealing with the subject of microtoponymy are rare, the aim of this paper is to complement the toponomastic map of Croatia by collecting as well as analyzing the corpus of microtoponyms.

Key words: microtoponymy, Municipality of Jelsa, word-formation analysis, syntactic analysis